విడిచేసిన అసలు విషయం

ప్రొద్దుటే కేపుగాణ్ణి ఉరితీస్తారు. సూపరెంటు చెప్పాడు. తినేటందుకు ఏదో తెచ్చాడు. తలుపుతోసి లోపలి కొచ్చాడు కాపలాఅయన. వెనకాతలె నల్లకుక్క– తినేటపుడొస్తుంది లోనకి. ముసిల్ది. ఒక కన్నంట నుసి కారుతుంది. తోక ఇటుతిరిగి, అటుతిరిగి, కాళ్ళకిందికి ముడుసుకుంది. ఎంట్రుకల్లేవు– కాలిన్నై, ఊడిన్నై, తంతేరాలిన్నై. పొట్టకింద ఎఱ్ఱబెజ్జం– ఈగలు ముసురుతుండై. నోరిప్పి పళ్ళుసూపెడుతుంది. నడుంగా పళ్ళు ఊడిన్నై. నోట్లో ఎర్రకంత– నుసి– ముంగటికాలు కుంటి. తలపెద్దదే. కళ్ళల్లోకి అల్లాసూత్తుందేటి? కరవదు. ఎర్రిముండ. మొరగదు. వొచ్చిన రోజు బెదిరిపొయ్యాడు, కరుస్తుందేమోనని. మూలకి నక్కాడు కేపుగాడు. లాగుపైకి లాగాడు. రెండు చేతులూ దగ్గర చేర్చి, గుప్పెటగా అదిమిపట్టి మీదికొస్తే పీక పిసకాలని. కాని భయం. మరేటి చెయ్యడం? మీద కొచ్చింది. వాసన చూస్తోంది. కళ్ళల్లోకి చూస్తోంది. నాలుక బైట పెట్టి

కాలివేళ్ళు నాకింది. తనూ మూలకెళ్ళి, వాడి రెండుకాళ్ళ నడుమా నిలబడింది. కూర్చున్నాడు కేపుగాడు. పక్కనే పడుకుంది నల్లకుక్క. నాలుక బైట పెట్టింది. వాడికళ్ళల్లోకి చూస్తోంది. దాని మెడచుట్టూ, రెండు చేతులూ పోనిచ్చి, గుండ్రంగా మెలితిప్పి, బుజ్జగిస్తున్నాడు. అయ్యోమని మూలిగింది కుక్క– నూతులో కప్ప గెంతినట్లు చేతులు చటుక్కున తీసేశాడు కేపుగాడు. మళ్ళా మూలగావెళ్ళి కూర్చున్నాడు.

అల్లా ఆ కుక్కతో స్నేహం కలిసింది తింటున్న పావుగంటా, తనతో వుంటున్న తోటిప్రాణి. మొరగదు, అరవదు; తనచేతులతో దాన్ని బుజ్జగించనూలేదు.

వాడిచేతులు అల్లాంటివి. విడివిడిగా చేతిని వాడడం వాడికి చేతగాదు. రెండుచేతులూ కలపాలి. పార పట్టుగున్నా, గునపం పట్టుగున్నా, జనుముకాడ పట్టుగున్నా, చుట్ట పట్టుగున్నా, అగ్గితాడు పట్టుగున్నా, వొక చేతితోకాక, రెండు అరచేతులూ మడిచి పట్టుకోవాలి రెండుచేతులూ కలిపితేనే, పనిజరుగుతుంది– వొకచెయ్యి, విడిగా ఏమీ చెయ్యలేదు.

పెద్దచేతులు- వెడల్పుగా వున్నా, పొడుగాటి వేళ్ళు- కట్లు స్ఫుటంగా, ములుక్కాడ కణుపల్లె, బలంగా, గరుకుగా వుంటాయి. చాకులు, కత్తులు పొడుంగా నూరి, చెమటతో రంగరించే, అరచేతి చర్మం కింద పూతపూసినట్లు, కనబడని పదునుగలవేళ్ళు. చెర్లో నీళ్ళోసుగునే ముందు నీళ్ళల్లో మొహం చూసుగుంటె, మీసకట్టు దర్జాగా కనబడుతుంది. దట్టమైన, ఉంగరాలజుట్టు- మెడవెనక, కొండ చివర తేనెపట్టులో-రెండు చేతులతో, నీళ్ళు తీసుగుని, జుట్టులో దుమ్మని తడిపి,- తడిపాక, నీళ్ళల్లో మునిగి తానమాడ్డం. మునిగేముందు, తుడవడం దేనికి—నా తస్సాదియ్యా!

తినడమైంది-రెండు చేతులతో మట్టిగొట్టం పట్టుగుని నీళ్ళుతాగాడు కేపుగాడు. మిగిలింది నల్లకుక్కకి పెట్టనవసరంలేదు. అదే కలబడి తింటుంది- నాపైగర్ కరవా! కళ్ళల్లోకి మూత్తోంది. ఏడుపుకళ్ళు-శానమ్మ కళ్ళు- కూతంత తడి,- మజారే నారాజా! కుక్కనడుంపై రెండుచేతులూ ఆనించబోయి, మానేసి మూలకెళ్ళి, మోకాళ్ళమధ్య మొహం దాచుగున్నాడు.

కుక్క వెళ్ళింది- ఎవడో తలుపు మూసి తాళం వేశాడు. నవ్వొస్తుంది— ఏడుపు మధ్య నవ్వు. మోకాలిమీద లాగు, తడిసింది. పొద్దుటిదాకా నవ్వొచ్చు. పొద్దుటే ఉరితీస్తారంట. సూపరెంట్ చెప్పాడు- నవ్వుతూ- అదొక లాంటి నవ్వు. సంపలేదంటే వినరేంది-పీక పిసికా. అంతే. అది వేరు. ముద్దెట్టుకు పీకనులిపా. అంతిష్టం శానమ్మంటే- మెడ నిలిపేతలికి నచ్చింది— ఇష్టంగా చంపాడు- తనే? తనలో ఇద్దరు— ముద్దెట్టుకునే వోడు, సంపేవోడు. ఇద్దరు యేకమై ఈ పని చేయించా రహ—నా సేతికింద రాజు! సేతిపైన రాణి!

శానమ్మ మొగుడు ఇంట్లోంచి పారిపొయ్యాడు. అంతా చచ్చాడంటారు. ఆడు చావకేం. శానమ్మని వొదిలి చస్తాడూ! మరెంతుకెళ్ళినట్లు. స్నితం. ఏదో బిసుంది— తిరకాసహె! మొత్తానికి ఎల్లాడు. అది వొంటిది. పిల్ల— పిల్లేంది- పిల్లలు లేరు కాని, ఉన్నవోరి మాదిరే- పెద్ద-, అయ్యో-

ఆ రెండు, రెండూ చేతులతో నొక్కి-పడితే (చిక్కావు- అంత మజారా నా కేపునూమ!

అంతుకే ఆ గన్నిగాడికి అదంటే మోజు. ఆడొకడు తిప్పిగాడు, తలనొప్పిగాడు- తబిబ్బు తప్పుగాడు, సెట్టు నరకలేడు నాయాలు. అడికి శానమ్మ కొంగుపరుస్తుందా! సేపల వల ముడిప్పలేడు నా బొమ్మ జెవుడు ముల్లుగాడు, ఆడికి శానమ్మ రెవికిప్పుతుందా! శానమ్మంటే అంత మోజు. గన్నిగాణ్ణి చంపుతానన్నా మీద చెయ్యేస్తే. ఆడూ అన్నాడంట రెవికిప్పితే నన్ను సంపేత్తానని. బెదిరింపుకి బెదిరిపొద్ది సణుగుల శానమ్మ అదిప్పేదేంటి. అదే వూడిపోతుంది ముడి, అవుదూడ మాయకి మల్లే.

గన్నిగాడు గెలిశాడు. ఆడు సంపడు వీళ్ళే సంపుతారు. పొద్దుటే ఉరంట. ఆడికి చాన్స్ లేదులే నాలంగా లచ్చిమీ. శానమ్మ గుచ్చనీ, దానమ్మదేకనీ--ఉరంట--రెండు సేతులూ లేకండా సావంట, నాసామిరాజా!

రెండుసేతులు దానిమెడచుట్టూ ఏసి, పైనబడి బుగ్గ కరిస్తే సచ్చింది నేను చంపందే. ఇష్టంగా మెడ కొరకమంది. చేతుల్తో కొరికితే, సావ దమే,-ఈళ్ళు తాళ్ళతో కొరికి సంపుతారుగా మరి. శానమ్మ దగ్గరుండి తమాషా సూత్తే బావుండును.

అసలు సంపడం గొడవేందసె. కట్టెలు కొడదం చేతులియ్యరా అని పిలిచాడు గన్నిగాడు. గొడ్డలి, గునపం, రంపం కావాలంట. ఆడి వల్ల కాదంట. రమ్మని గడ్డం పట్టుకున్నాడు. సంతలో కోడి కొనిస్తా నన్నాడు. ఆడి లోపల ఏ మారెమ్మ తుమ్మిందో, తాయారు కెరక. ఆ గునపం నెత్తినెట్టి రంపంతో నన్ను కోద్దామనా ఆడి వూహ! పిలిసాడు పెద్దోడు. కోడిస్తానన్నాడు. పదహె, అని ఎల్ల బొయ్యాను. గొడ్డలి బుజాన, రంపం నెత్తిన తాడు నడుం చుట్టూ తుండుగుడ్డలూ-పోతుండా,- నడిసి, నడిసి-కరణం పాకవతల మునసబు పొలం సివర,--సెట్టు, రుప్ప, దుబ్బు, బొడ్డూడిన సూరుడు ఉయ్యాలలో పడ్డాడు-నల్లగుంది సుట్టూ-పొద్దో యింది. పందులు పరుగు తల్లి కింద దజను పిల్లలు, తిత్తులు పీకి పీకి, సాకి సాకి, చీకి చీకి-ఛి, ఛి; పిట్టలు ఎగెర్తుండై.

గడ్డివామిలో కాసింది శానమ్మ. "ఆడు సంపుతాడు, అటు పోమాక. ఇటురా" అంది అబద్ధం. తనకి కులుకు-దిలాసా కావాలి. రమ్మంది, గన్నిగాణ్ణి సంపెయ్యాలని చేతులు లావెక్కుతుంటె, దాని మాట వినే తలికి. సైకిల్ టైరు పంచరై నట్లు జారుకున్నాయి సేతులు. శానమ్మ కళ్ళు సీకట్లో, గడ్డివామిలో రెపికిప్పింది-ఏది వొళ్ళు, ఏది కళ్ళు, మరె క్కడ నవ్వే పళ్ళు?

సేతికందదు. మూతికి సిక్కని మొనలేంది. అదంతా రబ్బరు— రబ్బరు ఎనక కడ్డీవొళ్ళు. ముంగలికి రమ్మంది. సేతులట్టుకుంది. లాక్కుంది,-అట, అట, నడుండాటేస, పొట్టపొడిచేసి, ఆటెని దూకేసి.- మెడ సుట్టూ, రెండు చేతులూ బిగించి, బిగించి, గుండ్రంగా, రౌనుగా, రబ్బరు సాగేసి కడ్డీ విరిచేసి, ఓ—ఆల్లా అల్లా ఇష్టంగా తిప్పేసలికి, ఓ యమ్మ-శానమ్మ కన్ను మూసింది. తెరవద్దు.-మూతి విప్పదు.

ముక్కంట ఊపిరి తియ్యదు. గుండె ఎగిరి పడదు. ఇష్టంగా పీక దువ్వితే, చచ్చింది శానమ్మ. రెండు చేతులు—మోకాళ్ళు తడిసాయి. ఏదో భయం. లాగంతా తడిసింది. భయం, భయం. పైన, కిందా—నీళ్ళ ఆనీరు. భయం నీళ్లు. మొహం పైకెత్తి నవ్వితే, చూసే నల్లకుక్క లేదు; నవ్వే శానమ్మలేదు; గునపం ఎత్తే గన్నిగాడు లేడు. లేకేం, ఆడుబాగానే వున్నాడు. సంతకాడ సంబరం సొంత పిల్ల లంపటం.

పీకలో వుందహె ఊపిరితిత్తు. అది నలప కూడదురా కేపుగా మవి షంటె మజారా, మారాజ. రకతం సలిమంటరా సామిరంగ. ఎముకలు నాగళ్ళ నేల దున్ని సారలెయ్యరా-పొలం అవతల నుయ్యి,- బావి. బావి దాని బొడ్డు. రెండెద్దులు-ఎద్దుల మోపులు దానిని-ఆ రెండు రబ్బరుబంతు లెహె! నేలజోలి నీ కెందుకురా, నీలికాడా, జోలి లేకుంటె కూడెట్ట గొస్తుందిరా, కుందేలు రాజ! కూటికోసం దున్ను-కాటికోసం నడుం విరగ దన్ను. తాక మోక. నేలవి తాకితివా మట్టిరేగుద్ది. దుమ్మురేగుద్ది-అడ మనిసిని తాకితివా, పొంగి ఫైసలామంటుంది. ఎగిరెగిరి పడతై ఆ రెండూను-సూరుడూ, చంద్రుడూ ఎగిరితే రాత్రి, దిగిరితే ఎండ, వర్షం,

బొడ్డు కింద వాన. ములుగెహె! ములిగితేలు. నూతిలో పడిసావు. మరి ఉరేంది. ఆడ కూతురే వురి-రాత్రి తాకితే పొద్దుటె ఉరి. చేతులు జోడించి మొక్కురా, నామాట! దండ మెట్టు. దేవుడులా, దేవుడు-తల్చుకుంటె తడైపోతుంది. తల్సక పోతే తల తిరుగుద్ది. దాని మెడకి దండమెడితే నీ పీకకి ఉరి. పొద్దుటే ఛీ, ఛీ,—రకతం. తడి, జిగురు, మాయ, వాసన మూలుగు, ఏడుపు-లోపల్నించి దాని తాలూకోడు-అదంతా కింద,-దిగువ్వున. బొడ్డుకాడ-కింద. పైకిపో. పైసపీకి మెడ రౌనుగా, గుండ్రంగా. అక్కడ ఊగరా, సాగరా, తాగరా. తేనెపట్టు కదపరా కేపుగా. నీకు. నాకు. కొరకు. నచ్చింది. కింద కెడితే నువ్వు సస్తావు. పైకెడితే అది సత్తుంది. సావు తప్పదురా గురుడ.

o o o

ఆ సాయంత్రం వార్డర్ వెంకటప్ప చూసినప్పుడు అల్లాగే కాళ్ళ నడుమ మొహం దాచుకు కూర్చున్నాడుట కేపుగాడు. రాత్రి తొమ్మిదింటికి రోజూ కంటె కాస్త్రత ఎక్కువగా పెట్టరుట తిండి-మంచి పదార్థాలువొండి నవ్వులేదుట—ఏడుపూలేదట. అల్లా పరధ్యాన్నంగా చూస్తూ, సగం తిని వొదిలేశాడుట.

"కుక్క రాలేదే?" అన్నాడుట కేపుగాడు.

"తొంగుంది"

"రోజూ వొచ్చేదిగా"

"సన్నాసిది-ఏమూల చచ్చిందో. నీకు అదంటె భయంగా" అని వెంకటప్ప.

"మొదటిరోజున భయపడ్డా కాని అరవదు. మొరగదు. కరవదు. తిండి టైముకి చేరుతుంది పాపం."

"కుక్కజోలెందుకు. దేవుణ్ని తల్చుగో." అని వెంకప్ప సలహాట.

o o o

కక్క మొరిగితె వినాలనుందెహె. శానమ్మ మూలక్కుండ సచ్చిం దిగా. ఇంక పైకిరా, పైకిరా— మెడ బిగించు, -తాగా -రౌనుగా. అంతి ష్టంగా ఏరితో వుండను మామా- ఆగన్నినాడు సంబరం రోజు వామికాడికి రమ్మన్నాడు.— తప్పన్నా. ఆడంటే భయమా, కేపుగాడంటె? నేలేనుటే- అణ్ణి సంపుతా-ఆడు నీ మొగుడుకాడు-ఆడు దొరక్కపోతే నిన్ను సంపుతా నేచస్తా. ఆడు నిన్ను సంపేలాగు చేస్తా. "ఆదెట్ట?" ఇష్టంగుంటె కొరికి సంపుతాడు-

ఆడికెట్ట తెలుసు? అట్టగే జరిగింది. శానమ్మ, గన్నిగాడు; న్నిగా శామ్మ, గగాన; గామ్మనశా, గమ్మన, గశమ్మగా, నన్నిమ్మిగా, శాగా న్నిన; గశమన్నిన, గానశామ్మ, న్నిమ్మనశాగా, నన్నిమ్మిగశా, శాగామ్మ నన్ని, గనన్నిమ్మశాగా- గాశామ్మనన్నిగ; నన్ని, గశ, శగ, మ్మగన్ని, మ్మ;న;న్ని సరిగమ; రిగమ, సరి, సరీ, శానమ్మసరీ, గరీ, గరీ, మ్మనశా సరా.

ఏళ్ళనడుమ కంత, పొట్టనడుమకంత, మొహంలో నాలుగు కం తలు; నోట్లోకంత, రాత్రి చందమామకంత, పొగలు సూర్యుడోకంత; ఆకాశంలో చుక్కలన్నీ తెల్లకంతలే. పొలంకాడ బావి కంత; సుట్టలో కంతగుండా పొగ; కంతగుండా, హోత్తెరీ, బిడ్డ; భళీ, భళీ- ఉరితాడు నడుముకంత-కంతకి ముడి- బ్రహ్మముడి. ఊడదు. సక్, హక్ - మక్ అమ్మో చప్పుడు లేదు-సావు-సావను- పీక చుట్టూ కంత, తంక, ంకత, తంక, కంతంకతకతక, ఊరు, ఊరూరు, ఉర్, ఉర్ ర్ర్ర్ ఊఊ ఊ ఊ ఉఉ ఘు,ఘు, ర్ర్ర, ఉరెరెరరె, రూర్, నమ్మశా, శానగన, గన్నిగా శాన, నమ్మిశాగర్ర్, శనర్ర్, నశారగన్నిర్ర్,- ర్ర్ - ఊ, ఊ ఉ. ం ం ం ం. నిలు, నాలుక, లుకనా, కలునా, కనాలు, నాలుకబై బెట్టు, బెట్టుబై బెట్టు; ట్టు, ట్టు ర్ర్, ర్ర్, ఊ, ఊ. ఉ,ఉ. ంంంంం.

ం ం ం

"ఆ ఉదయం బాగా చలిగా వుంది. ఇంక పావుగంట వుందనగా చేరుకుంటాను జైలు ఆవరణకి! అక్కడకాని ఉరికి సిద్ధమైన నేరస్థుణ్ణి

చూడను. ఆరోజు, అల్లాకాక, కేపుగాడి గది ముందుగా నడుచుకుంటూ వెళ్ళాను. ఇంకా అరగంటదాకా వుంది. వార్డర్‌ని అడగమన్నాను, వాడి కేంకావాలో, వార్డర్, భజనచేస్తున్నట్లు ఏదో పఠిస్తున్నాడు. నేనూ, డాక్టర్ థామస్ అక్కడకి చేరుకున్నాం. కేపుగాణ్ని ఉరితియ్యడానికి ఇంకా ఇరవై నిమిషాలుంది. తాళ్ళు, బల్లా లాక్, సరిచూస్తున్నారు. ఆవరణలో సూర్యరశ్మి ఇంకా సోకటం లేదు. చెట్టుకింద నిలబడి టైము చూసుగుంటున్నా. అన్నీ సిద్ధంగానే వున్నాయి- తాడు, బల్ల, — లాగేవాడు రెడీ.

నిజానికి, ఆ ఉదయం జరగబొయ్యే కాండపట్ల అయిష్టం ఏర్పడింది నాలో. డాక్టర్‌ని మంచి చేసుకుని, ఉరి తియ్యకుండా, కేపుగాణ్ణి, మారు వేషంలో ఎటైనా పంపించి వేస్తే బాగుండు ననిపించింది. నాకు కేపుగాడు చస్తే, పెద్ద దిగులేంలేదు. అయినా, వాడు చావడం, అవసరంగా తోచటంలేదు. శానమ్మని పీకి పిసికి చంపాడు. అందుకు ఉరి శిక్ష. కాని, వాడు, చంపలేదు. పీకి పిసికాను అని ఒొప్పుగున్నాడు. చంపే వుద్దేశంతో కాదుట. శానమ్మ అంటే అంత ఇష్టంట. ఆ సాయంత్రం గడ్డివామిలో ఏం జరిగిందో తెలియదు. యిష్టంగా గడిపాము అంటాడు. ఇష్టం ఎక్కువై పోయి, ఆ ఉద్రేకంలో వాడి బండ చేతులతో ఆమె కంఠాన్ని నిమురుతూ, ప్రేమ చూపుతూ, గట్టిగా అదిమేస్తే,-ఆమె చనిపోయింది. ప్రేమతో చంపాడన్నమాట. పగ లేదు, క్రోధంలేదు, ద్వేషంలేదు. వాడి చేష్టలు మృత్యువుతో అంత మొందుతాయన్న చైతన్యం వాడిలోలేదు. ఇది హత్యా నేరంగా ఎల్లా భావించను? ఇంగ్లండ్‌లో జూరిలో పెద్దలు బలమైన కారణం వుంటే తప్ప, నేరస్తుడి నేరంపై నిర్ధారణ చెయ్యడానికి సిద్ధపడరు. ఇక్కడ కారణం, కామతృష్ణ. ఆ తృష్ణ, చేష్ట, కాండ, వ్యక్తుల సంస్కారం బట్టి వుంటుంది. నాగరీకులు కూడా, ఆ సమయంలో ఉద్రేకానికి లొంగిపోయి, పిచ్చిపన్లు చేస్తారు. పశువులా ప్రవర్తిస్తారు. ఇహ అట్లాంటప్పుడు, చదువు సంస్కారంలేక, అనాగరీకుడైన కేపుగాడు కామోద్రేకానికి విచ్చల విడిగా లొంగిపోయినప్పుడు, పర్యవసానం ఘోరంగా రూపొందవచ్చు. విగ్రహం నాగరికులకే సాధ్యం అవనప్పుడు అనాగరికుడికి సాధ్యమవుతుందనుకోను. అసలు అట్లాంటి అనాగరీకమైన అనుభూతి

కోసం తహతహ లాడుతారు. నాగరికులు వాడూ, మరింత అనాగరికమైన అనుభూతి కోసం, తహతహలాడాడు. ఫలితం మృత్యువు.

వాణ్ణి ఉరితియ్యడం సమాజానికి తప్పదా! అది న్యాయమా? అది న్యాయమే నన్నారు. మనిషి ప్రాణం అంత విలువైంది. ఆమె అంతటి గొప్ప అనుభూతిని ఇవ్వగలిగింది.-చంపేటంత తృష్ణని రగల్చ గల్గింది. అందుకనే ఆమె ప్రాణం విలువైంది. దాన్ని ధ్వంసం చేసినవాడికి జీవించే హక్కులేదు. అరాజకమైన ఆ తృష్ణలో ఇంకెందర్ని చంపుతాడో!

అయినా, కేపుగాడు ఎక్కడో జీవించి వుండటమే మంచిదని పిస్తుంది నాకు. ఇంకా యౌవనం పూర్తిగా వాణ్ని విడనాడలేదు. ఏదో శక్తి వాడిలోవుంది. కష్టాలే కొడతాడో, కన్యని ఉత్తేజపరిచి మహదానందంతో చంపుతాడో! సృష్టించిన వాడికే, హతం చేసే హక్కు వుండటం తప్పా? అసలు మరణదండనే ఉండకూడదని నా వాదం. చాల దేశాలలో ఇది తీసివేశారు. మన దేశంలో కూడా దీన్ని తొలిగించడం మంచిది. కేపుగాణ్ణి, స్వయంగా పూనుకుని, డాక్టర్‌తో లాలోచి అయి, విడుదల చేసే ధైర్యంలేదు నాకు. డాక్టర్ నాతో ఏకీభవించి సహకరిస్తాడనుకోను. కేపుగాడు, మారువేషంలో ఎక్కడికో వెళ్ళిపోయి, తలదాచుగుని, రహస్యంగా బ్రతకగల ఘటంకాడు. ఇక్కణ్ణించి వెళ్ళినవెంటనే పోలీసు ఠాణాకి వెళ్ళి "నేనే కేపుగాణ్ణి" అని చెప్పివేసే ప్రమాదం లేకపోలేదు. నాకెందుకీ పీడ-చావనీ. ఇంకా ఆరునిముషాలుంది. వాణ్ని అప్పుడే బల్ల దగ్గరికి తెచ్చారు. నిక్కరు, ముందుభాగం తడిసి డాగైంది. వీళ్ళందరికీ అంతే. భయంవల్ల కాబోలు. నిలబెట్టారు వాణ్ని మొహానికి సంచి తొడిగారు. వార్డరు వెనకాల నల్లకుక్క నిలబడింది తోక ఊపుతూ వార్డరు వెనక్కి వెళ్ళాడు. చిటక వేశాడు. కుక్క కదల్లేదు. చెట్ల ఆకులు, ఎండి నాముందు రాలినై. నేను ఉలిక్కి పడ్డాను. డాక్టర్ తన వాచికేసి చూశాడు. ప్రశ్నార్థకంగా నా కేసి చూశాడు. టైమైంది-రెండు నిముషాలు అంతె చెట్టు నీడలోంచి బల్లదగ్గర కొచ్చాను. ఉరితాడు వాడి మెడచుట్టూ అమురుస్తున్నాడు. అంతటా నిశ్శబ్దం. గాలికూడా ఆక్షణం స్తంభించింది. "ఊ" అన్నాను. "హప్"మన్న శబ్దం-అంతే అంతా అయిపోయింది. పది సెకండ్లు.

o o o

అది, జైలు, సూపరిండెంట్ సుబ్బన్న చెప్పినకథ. సుబ్బన్న కన్నడ దేశస్థుడు. సూపరిండెంట్‌గా పనిచేసి రిటైరయ్యాడు. ఉదయం ఎనిమిది కావొస్తోంది రైలు నిలిచింది. కాఫీ, టిఫిన్లు, పెట్టెలోకి తేవల్సిం దిగా ఆర్డరిచ్చాను. ట్రేలో అన్నీ తెచ్చి, అమిర్చాడు. తింటున్నాం. అది ఫస్ట్‌క్లాస్ పెట్టె. ఊడవడానికి ఎవడో వొచ్చాడు. కాసేపు తినడం నిలుపుజేసి కూర్చున్నాం. వాడు ఊడ్చి వెళ్ళాడు. మళ్ళా తినడం మొదలెట్టాం.

సుబ్బన్న దిగివల్సింది ఆ స్టేషన్‌లోనే. సామాన్లు సర్దుకుంటు న్నాడు.

"చాలా చిత్రమైన కథండీ" అన్నాను. "ఇంతకీ మీకు అసలు సంగతి చెప్పనేలేదు" అన్నాడు సూపరిండెంట్ సుబ్బన్న, తెల్లమీసం కింద, పుగాకుతో డాగైన పళ్ళపై నవ్వు ప్రదర్శిస్తూ.

"అవును. గన్నిగాడి విషయమా?" అన్నాను "వాడికేం, వాడు విక్షేపంలా వున్నాడు. వాడి సాక్ష్యం ఏమిటంటే, వాణ్ని చంపడానికి గడ్డ పార తీసుకుని వొస్తున్నాడుట కేపుగాడు- ఆ విషయం పసిగట్టి, శానమ్మ గడ్డివామి దగ్గర కాసి, కేపుగాణ్ని అటకాయించి, ప్రేమ కలాపం జరిపింది దిట. గన్నిగాడిపై వున్న కసి, దానిమీద చూపి చంపేశాడు-అంటాడు గన్నిగాడు. వాడి సాక్ష్యం నిలబడ లేదు కోర్టులో. ఎటొచ్చీ హత్యకి వొక కారణం దొరికింది. నాకు మాత్రం, ఈ కారణం తృప్తికరంగా కనబళ్లేదు. కేపుగాడు చెప్పిన దాన్నే నమ్ముతాను నేను-అక్కడి కొచ్చి కట్టెలు కొట్టడంలో సాయపడవల్సిందిగా కోరాడు గన్నిగాడు. అందుకు వొప్పుగు న్నాడు కేపుగాడు. వీడికి, గన్నిగాడి మీద ఎట్లాంటి పగా, కోపమూ వున్నాయనుకోను. అసలు కేపుగాడిలో భయం వుంది కాని, తీవ్రమైన రాగద్వేషాలు లేవనే గ్రహించింది. అందుకనే, వాడు, ప్రేమతో శానమ్మ పీకఎల్లా పిసికి చంపాడా అన్న ఆశ్చర్యం నాకు ఇప్పుడూ వుంది. అదొక పొరబాటు, అనుకుంటాను శానమ్మచావు ఏక్సిడెంటల్- కారణాలతో నిమిత్తం లేదు. కేపుగాడి చేతులట్లాంటివి. రెండోది, ప్రారంభంలో వొచ్చే ఆవేశం, ఉద్రేకం, వొళ్ళంతా పాకక, వాడి అరిచేతుల్లో కేంద్రీకృతమయ్యే, శారీరక వ్యవస్థ వాడిది. దానికి మానసిక పరీక్ష, మందు, ఏవన్నా వున్నాయో లేదో నాకు తెలియదు.

పైమాతోంది నేదిగుతాను. నేచెప్పవల్సింది, ఇది కాదు అన్నాడు సుబ్బన్న సామాన్లకేసి చూస్తూ ఈలోగా తలుపు సందులోంచి వొక ఎర్ర కుక్క మా పెట్టెలో కొచ్చి తినుబండరాల కేసి చూస్తూ నిలబడింది. ఇది ఫస్ట్క్లాసని దానికి తెలియదు. పాపం సుబ్బన్న దాన్ని వొతాపు తన్ని బైటకి పంపించాడు. "అదే వినాలి, మరి చెప్పండి రైలు కదిలితే, గొలుసు లాగి నిలుపు చేసన్నా మీరు చెప్పింది వింటాను." అన్నాను.

"ఏంలేదు. ప్లాట్ఫారం కుక్కలకి టిక్కెట్టే వుండదు, చిత్రం వెళ్ళింది. నే చెప్పేది కుక్క విషయమే. కేపుగాణ్ని ఉరి తీసిన ఉదయం. మరో చిత్రం జరిగింది. ఉచ్చు బిగిసి బల్ల లాగెయ్యగానే వాడు కిందికి పడి పోతుండగా, నల్లకుక్క లేదు?- జైలు ఆవరణలో వుండే నల్లకుక్క ఆ కుక్క 'మొయో' మని పెద్దగా మొరిగింది. నేను అదిరిపడ్డాను. ప్రశాంతత ఏదో భగ్నమైనట్లు అనిపించింది. అదొక అపశృతిలా తోచింది. హత్యాకాండపై నిరర్థక వ్యాఖ్యానంలా అనిపించింది. ఏదైతేనేం - చాలా చిరాకు పడ్డాను. జేబులో పిస్తోలు తీసి, ఆకుక్కని కాల్చేశాను. ఓ విధంగా నేను- హంతకుణ్నే". అని నవ్వుతూ పెట్టెలోంచి బైటకు దిగి, కూలీని పిలిచాడు కూలీ వొచ్చాడు. సూట్ కేస్, హోల్డాల్ తీసుకున్నాడు. పక్కనున్న సంచీ భుజాన తగల్చడంలో సంచి తలుపుకి తగిలి, అందులోంచి వొక అట్ట పెట్టి కింద పడింది. సుబ్బన్న ఆ పెట్టి తీసి, అందులోంచి పిస్తోలులాగాడు.

"ఇది ఉత్తుత్తి పిస్తోల్. మా మనవడికి- ఆడుకునేందుకు."

రైలు కదిలింది. సుబ్బన్న ప్లాట్ఫారంపై నిలబడి మందహాసం చేస్తున్నాడు.

సుబ్బన్న చెప్పిన సంగతుల ఆధారంగా కేపుగాడు, చివరి ఘడియలు ఎల్లా గడిపిఉంటాడో ఊహించి వ్రాసిన భాగాలుకూడా ఇందులో పొందు పరిచాను. రేపుదయం ఉరి తీస్తారనగా, ఇవాళ పగలు, రాత్రి ఎల్లా గడిపాడో వూహించిదన్నమాట. ఆ రోజుల్లా వాడి ఆలోచనలు, జ్ఞాపకాలు, ఊహాలు ఏమిటో నాకు తెలియదు. ఇట్లాంటి ఊహాలన్నీ కృత్రిమమైనవే.

వాడు చదువు, సంస్కారం లేనివాడు. వాడి అనుభవాన్ని బాధనీ, మాట ల్లోకి మార్చి, ఇతరులతో పంచుకోగల శక్తి వాడికిలేదు. ఉన్నా కొన్ని గంటల్లో చనిపోతున్నాను, అని తెలుసుకున్నాక ఆ ఊహల స్వరూపం, జీవించి వున్నవారికి తెలుస్తాయనుకోను. మృత్యువు సమక్షాన, మానవుడు ఏమనుకుంటాడో నాకు తెలియదు. అతని మనసు వెనక్కి వెడుతుందా? వెళ్ళి, దేన్ని స్మరిస్తుంది? కష్టాన్నా, సుఖాన్నా,-! అసలు వెనక్కి వెళ్ళక. ముందుకెళ్ళి తనేమౌతాడో ఊహించుగుంటాడా? గీసిన గిరులను దాటి వెడ తాయా! గతం ఎన్ని గిరులు, ఎంత లోతుగా గీసింది? నాకు కేపుగాణ్ని గురించి ఏం తెలుసు? శానమ్మతో గంట గడిపాను ఆ సాయంత్రం. అంతే ఇంకేమి తెలియదు. శానమ్మ చనిపోయింది. వాణ్ని ఉరితీశారు. క్షుద్రజగ త్తులో మూడు యదార్థాలని ఉరి తాడుగా పేని, ముడెట్టనా!

కుక్క మొరగగానే, సుబ్బన్న చీకాకుపడ్డాడు. దాన్ని కాల్చేశాడు. అతని మనస్సు కుదట పడింది. నిజమే కొందరికి కుక్కలంటే రోత. కొందరికిఅవి కరుస్తాయని భయం. సుబ్బన్నకి కుక్కలంటే రోత. మార్కైలు పెట్టెలోకెక్కిన ప్లాట్‌ఫారం కుక్కనితన్నిబైటకి తోసేశాడు అదుంటేఆయ నకి తోచదు. అంతే. ఈ రోతకి కారణం తరచిచూస్తే కీలకం దొరక్క పోదు. అది మృత్యువు. మృత్యువంటే భయం. దాన్ని స్మరింపజేసే ప్రతి దానిపట్లా రోత చూపెడతాడు, మానవుడు. సమాజంలో పరిణామాలన్నిం టికీ, మానవ వ్యవస్థకీ - డబ్బు - ఆర్థికస్థితి, కీలకం అయినట్లుగా, మరో ప్రపంచం పునాదులు, మృత్యువు కట్టిన "భయం"పై ఆధారపడతాయేమో.

మరి కొందరికి కుక్కంటే యిష్టం. కేపుగాడికి నల్లకుక్క కరు స్తుందని మొదట్లో భయపడ్డాను. కాని ఆభయం పోయాక, దానికీ తనకీ పరస్పరం, అన్యోన్యం ఏర్పడింది. చివరి ఘడియల్లో తనకి తోడుగావున్న ప్రాణి అదివొక్కటే. అది అరవడం, మొరగడం, కేపుగాడు ఎరగడు వాడు బ్రదికి వున్నంతసేపూ మొరగని ఆ నల్లకుక్క, వాడు చనిపోయి, కళేబరం కిందికి పడిపోతోంటే మొరిగింది. ప్రాణికీ ప్రాణికీ వుండే బంధం అల్లాంటిది కాబోలు! అల్లా ఉరి తీయబడ్డ వ్యక్తుల్ని ఎందరిని

చూసిందో ఆ నల్లకుక్క. తోటి ప్రాణి వెళ్ళిపోతుంటే తనతో బంధం తెగిపోయినందుకు దుఃఖింప "మొయ్యో"మని మొరిగి తన బాధ ప్రకటించుకుంది. ఒక స్నేహితుడిపట్ల సానుభూతి- మృత్యువు సమక్షాన, జీవి తను జీవించివున్న సత్యాన్ని ఋజువు చేసుకునే కడసారి చర్య ఆ మొరుగు. కాని సుబ్బన్నకి చీకాకు కలిగించింది. నిండు ప్రాణాన్ని, చట్టరీత్యా తీసే అధికారి. ఈ మొరుగు. అతని చర్యపై నిరసనగా వ్యాఖ్యానంగా తోచి, చిరాకుపడి, కాల్చి, చంపివేశాడు. ఆ చర్యతో మృతజగత్తులో ప్రశాంతాన్ని సమగ్ర శాంతినీ నెలకొల్పుకున్నాడు.

రైలు కదలిపోతూంది. చేతులు ఊపుతూ సుబ్బన్న దూరమైపోతున్నాడు. కాని అసలు విషయం అడగనందుకు, విచారించాను. నన్ను నేను తిట్టుకున్నాను. ముఖ్యమైనదాన్ని విడిచేశాను. మానవుడిపట్ల నాకు నిజమైన కౌతూహలం, దానితో వొచ్చే అనురాగం లేనట్లా? అందరిలాగే నేనూ స్వార్థపరుణ్నే? కాలక్షేపానికి వినోదానికి కేపుగాడి కథ వింటానా? అంతేనా మనిషి!

సుబ్బన్న, ఆ ఉదయం వార్డర్‌తో కేపుగాడికి ఏంకావాలో కనుక్కోమన్నాడు కనుక్కోమన్నాను, అని చెప్పాడు. అతను చెప్పిన గాథలో చివరిఘడియల్లో నేరస్థుడి కడసారి కోరిక ఏమిటో అడగడం ఆచారంట. వార్డర్ అడిగాడా, కేపుగాణ్ణి? కేపుగాడు ఏం చెప్పాడు? వాడి చివరి కోరిక ఏమిటి? సుబ్బన్న చెప్పలేదు. సుబ్బన్నకి తెలుసో లేదో నాకు తెలియదు. కాని, ఆ కోరిక ఏమిటో, నేనెందుకు అడగలేదు? సుబ్బన్నకి ఉత్తరం వ్రాసి కనుక్కుందామంటే, సుబ్బన్న అడ్రసు నాకు తెలియదు. నాలో వొక ఖాళీ ఏర్పడింది. నాపై నాకు విశ్వాసం సన్నగిల్లింది? ఏది ముఖ్యం? ఏది అప్రస్తుతం? మానవసత్వాన్ని మరొకసారి ఋజువు చేసే జ్ఞానం పట్ల నాకింతటి అశ్రద్ధా? చివరి కోరిక, "ఆ నల్లకుక్క మొరిగితే వినాలని వుంది" అయి వుంటుందనుకోడంతో సమాధానం కుదుర్చుకుంటాను. మరేం చెయ్యను?

ప్రచురణ- సుధ 1966 డిసెంబరు 14, 15